

בס"ד, כ"א אדר התשפ"ו

מנחות נ"ח – שתי הלחם בנדבה, איסור הקטרה בשיריים, בלוג שמן ובשארור ובדבש

שאלות:

1. חזי רוצה להקריב פירות כקרבן נדבה על המזבח, זה אפשרי?

שתי הלחם בנדבה

- בדף הקודם נחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר בשאלה האם איסור העלאת חמץ ודבש חל גם על ה"כבש". רבי אלעזר למד מהמילה 'אותם', שהאיסור להקריב על הכבש הוא רק לגבי שאור ודבש. והגמרא שואלת מה רבי יוחנן לומד מהמילה 'אותם'?
- הגמרא עונה שר' יוחנן לומד ששתי הלחם (שהם "קרבן ראשית") באים רק כקרבן ציבור (מהמילה "תקריבו" בלשון רבים) ולא כקרבן יחיד. בנוסף, המילה "אתם" מלמדת שאפילו הציבור לא יכול להביא את שתי הלחם כקרבן נדבה, אלא רק כקרבן חובה שקבוע בזמן.
- הגמרא מקשה על הסברה ששתי הלחם לא באים בנדבה מברייתא אחרת. ששואלת למה התורה הייתה צריכה לכתוב את המילה "כָּל" גם לגבי שאור (חמץ) וגם לגבי דבש ("כָּל שָׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ"), ומסיקה שהם לא דומים ולכן צריך לאסור את שניהם בנפרד (הגמרא בהמשך תסביר מה המילה "כל" מרבה בכל אחד מהם).
- בין השאר, הברייתא לומדת שהשאור שונה מהדבש כי הוא "הוֹתֵר מְכַלְלוֹ בְּמִקְדָּשׁ". הגמרא שואלת: אולי הכוונה היא ששתי הלחם הותרו שהם קרבן חמץ שיכול לבוא גם בנדבה? ואז קשה על הסברה שאמרנו בדעת ר' יוחנן, ששתי הלחם לא באים בנדבה.
- הגמרא דוחה את הקושיה, ומסבירה שמה שכתוב שחמץ "הותר מכללו במקדש" לא מדובר על קרבן נדבה, אלא ששתי הלחם (שהם חמץ) באים כחובה יחד עם כבשי העצרת. עצם זה שהם קרבים כחובה נחשב שהם "הותרו מכללם".
- על התירוץ זה הגמרא שואלת: אם לבוא יחד עם קרבן נחשב "הותר מכללו", אז גם הדבש (הביכורים) הותר מכללו במקדש! הרי המשנה אומרת שהיו מביאים גוזלות לעולה ביחד עם הביכורים (שנמצאים בסלים).
- הגמרא מתרצת שיש הבדל בין השאור לדבש: בשתי הלחם, הכבשים הם חלק בלתי נפרד מהחובה. לעומת זאת, בביכורים העופות באו רק כדי "לְעֵטֵר" (לקשט) את הביכורים, והם לא חובה כחלק מקרבן הביכורים עצמו.

2. גבי שפך לוג שמן של מצורע על המזבח, הוא חייב מלקות?

איסור העלאת שיריים, שלא הוקרב מגופם למזבח

- רמי בר חמא שאל את רב חסדא: מה הדין של מי שמעלה למזבח את בשר "חטאת העוף" שכולו נאכל לכהנים, והדם הוא החלק היחיד שניתן על המזבח? האם עוברים על איסור העלאת "שיריים" כאלו למזבח באיסור "בל תקטירו".
- השאלה היא:

1. האם האיסור חל רק על קרבנות שחלק מגופם עולה מזבח ("כל שממנו לאישים")? וכיוון שבשר חטאת העוף עצמו לא עולה בכלל לאש, אולי אין איסור להעלותו.
2. או אולי האיסור חל על כל דבר שמוגדר בתורה בשם קרבן? כי האיסור "לא תקטירו: ממנו" צמוד להמשך הפסוק "קרבן ראשית תקריבו...". ומשמע שכל מה שקרוי "קרבן" נכלל באיסור. ומאחר שחטאת העוף נקראת קרבן, המעלה את בשרה יעבור בלאו.
 - **רב חסדא** ענה שכל ששמו קרבן עוברים עליו, ולכן המעלה את בשר חטאת העוף – חייב.
 - הגמרא אומרת שיש מחלוקת תנאים בשאלה הזו:
 1. **רבי אליעזר סובר**: שרק דבר שחלק ממנו מיועד לעלות לאש המזבח ("כל שממנו לאישים") עוברים עליו באיסור העלאה.
 2. **רבי עקיבא סובר**: שכל דבר שנקרא בתורה בשם "קרבן" עוברים עליו.
 - והגמרא מבררת מה ההבדל בין השיטות?
 - לפי **רב חסדא**: ההבדל הוא בבשר חטאת העוף. ל**רבי עקיבא** חייב כי שמו קרבן, ול**רבי אליעזר** פטור כי שום חלק מבשרה לא עולה לאישים.
 - לפי **רבי**: ההבדל הוא בלוג שמן של מצורע שנקרא קרבן (כמו **שלוי** לומד מהפסוק שעוסק במתנות כהונה בפרשת קרח "כל קרבנם"), אבל שום חלק מהשמן עצמו לא עולה לאש. לכן ל**רבי עקיבא** המעלהו למזבח חייב, ול**רבי אליעזר** פטור.

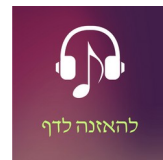
רש"י מסביר שאמנם אשם המצורע קרב יחד עם השמן ויש ממנו חלק לאישים (האימורים), אבל השמן והאשם לא נחשבים כגוף אחד לעניין זה. כי הם לא בהכרח באים יחד למקדש, ואת השמן ניתן להביא גם ביום אחר ולכן השמן נחשב כקרבן בפני עצמו שאין "ממנו לאישים".
3. שמעי הקטיר על המזבח תערובת של שאור ודבש, כמה מלקות הוא לוקה?

איסור הקטרת מקצת שאור ותערובת

- ראינו לעיל שהתורה השתמשה במילה "כל" גם לגבי שאור וגם לגבי דבש בפסוק "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו", מכיוון שהם שונים זה מזה. עכשיו הגמרא מבררת מה לומדים מהריבוי הזה: מהמילה "כל" לומדים שאסור להקטיר אפילו "מקצתו" (חלק מהשיעור), ומהמילים "כי כל" לומדים שאסור להקטיר גם את תערובת של שאור או דבש.
- **אביי ורבא** נחלקו בפירוש "מקצתו": איסור הקטרה הוא בעיקרון על קומץ.
 - **אביי** סובר שקומץ יכול להיות קטן מגודל של שני זיתים, ולכן "מקצתו" הכוונה לחצי זית, כי לשיטתו יש איסור הקטרה גם על כמות שהיא פחותה מכזית.
 - **רבא** סובר שקומץ גדול משני זיתים, ולכן "מקצתו" הכוונה לחצי קומץ (שהוא לפחות כזית), כי לשיטתו אין קומץ פחות משני זיתים ואין איסור הקטרה על פחות מכזית. לכן הריבוי בא ללמד שאם הקטיר חצי קומץ – חייב.
 - במקרה שאדם העלה תערובת שיש בה גם שאור וגם דבש יחד על גבי המזבח:

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

- לדעת **רבא**: לוקה ארבע סדרות מלקות (אחת על השאור, אחת על הדבש, אחת על עירובי השאור ואחת על עירובי הדבש).
- לדעת **אביי**: לא לוקים על "לאו שבכללות" (לאו שכולל כמה איסורים יחד) במקרה שלנו הלאו של 'כל שאור לא תקטירו' שכולל שאור ותערובתו ו'כל דבש' שכולל דבש וגם תערובתו.
לפי גרסה אחת בדברי **אביי** לוקה רק אחת על הלאו של שאור ואחת על הלאו של דבש, ולפי גרסה אחרת לא לוקה בכלל, כי הלאו לא מיוחד ומפורש בנפרד לכל אחד מהאיסורים (וזה לא דומה ללאו של חסימת שור, שצמוד לדין המלקות בתורה שממנו למדנו את גדרי ה'לא תעשה' שלוקים עליו).